

Ден Сік КАН,
orcid.org/0000-0002-2191-4210
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри східної культури і літератури
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна), *d.kan@kubg.edu.ua*

Маргарита СТЕЛЮК,
orcid.org/0009-0000-2609-9975
старший викладач кафедри східної культури і літератури
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна), *m.steliuk@kubg.edu.ua*

Катерина ЮГАЙ,
orcid.org/0009-0003-1363-9874
старший викладач кафедри східної культури і літератури
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна), *k.yuhai@kubg.edu.ua*

ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ: ІСТОРИКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджується демографічна проблема, яка є актуальною для багатьох країн світу та її прояви, що значною мірою залежать від історичних, економічних та соціальних умов. Демографічна проблема не нова, але її масштаби та наслідки сьогодні набули особливої гостроти, тому що зменшення та старіння населення – це шлях до зниження соціального балансу й руйнування економіки. У статті ретельно досліджено причини виникнення демографічної кризи – порушення балансу між народжуваністю, смертністю, міграцією. Звичайно головними факторами, які впливають на низьку народжуваність є економічний та соціальний рівні розвитку суспільства.

Демографічна проблема може мати різні прояви в залежності від історичних, економічних та соціальних умов. Причинами її виникнення можуть бути порушення балансу між народжуваністю, смертністю, міграцією та розвитком. Але в кожній країні чи регіоні демографічна криза виникає та проявляється по-різному і потребує специфічного підходу для вирішення, залежно від національних та культурних особливостей, рівня розвитку суспільства, економічних та соціальних факторів.

На основі аналізу джерел та досвіду інших країн були визначені основні напрями розв'язання проблеми. Дослідження історії демографічного перевороту дозволило виявити причини кризи та її наслідки в Південній Кореї. Порівняльний аналіз досвіду інших країн дав можливість визначити нову стратегію уряду Республіки Корея для розв'язання демографічної проблеми.

Результатами дослідження визначено, що, незважаючи на те, що Республіка Корея знаходиться серед країн з найвищим рівнем економічного розвитку з розвинутими системами освіти та медичного обслуговування, вона має рекордно низький рівень народжуваності. Парадоксальним є і те, що, незважаючи на багаторічну фінансову допомогу сім'ям, практичного результату не було досягнуто. Тому уряд Південної Кореї змінив стратегічний підхід до вирішення демографічної кризи. Зміна відбулася в самій концепції: тепер народження дитини – це не тільки приватна справа, а спільна інвестиція суспільства в майбутнє процвітаючої країни.

Ключові слова: демографічна криза, коефіцієнт середньої народжуваності, старіння нації, контрольована система імміграції, політика міграційного перевантаження, мультикультурне суспільство, країнознавство Кореї.

Den Sik KAN,*orcid.org/0000-0002-2191-4210**Doctor of Political Science, Professor;**Professor at the Department of Eastern Culture and Literature**Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University**(Kyiv, Ukraine), d.kan@kubg.edu.ua***Marharyta STELIUK,***orcid.org/0009-0000-2609-9975**Senior Lecturer at the Department of Eastern Culture and Literature**Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University**(Kyiv, Ukraine), m.steliuk@kubg.edu.ua***Kateryna YUHAI,***orcid.org/0009-0003-1363-9874**Senior Lecturer at the Department of Eastern Culture and Literature**Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University**(Kyiv, Ukraine), k.yuhai@kubg.edu.ua*

DEMOGRAPHIC PROBLEMS OF THE REPUBLIC OF KOREA AND WAYS TO SOLVE THEM: HISTORICAL AND SOCIOLOGICAL ASPECTS

The article examines the demographic problem, which is relevant for many countries around the world, and its manifestations, which largely depend on historical, economic, and social conditions. The demographic problem is not new, but its scale and consequences have become particularly acute today, because population decline and aging lead to a decline in social balance and economic collapse. The article carefully examines the causes of the demographic crisis – the imbalance between birth rates, mortality rates, and migration. Of course, the main factors influencing low birth rates are the economic and social levels of development of society.

The demographic problem can have different manifestations depending on historical, economic, and social conditions. The causes of the crisis may include imbalances between birth rates, mortality rates, migration, and development. However, in each country or region, the demographic crisis arises and manifests itself differently and requires a specific approach to resolution, depending on national and cultural characteristics, the level of development of society, and economic and social factors.

Based on an analysis of sources and the experience of other countries, the main directions for solving the problem were identified. A study of the history of the demographic revolution revealed the causes of the crisis and its consequences in South Korea. A comparative analysis of the experience of other countries made it possible to define a new government strategy.

Based on an analysis of sources and the experience of other countries, the main directions for solving the problem were identified. Research into the history of the demographic revolution revealed the causes of the crisis and its consequences in South Korea. A comparative analysis of the experience of other countries made it possible to define a new strategy for the government of the Republic of Korea to solve the demographic problem.

The results of the study show that, despite the fact that the Republic of Korea is among the countries with the highest level of economic development and developed education and healthcare systems, it has a record low birth rate. It is also paradoxical that, despite many years of financial assistance to families, no practical results have been achieved. Therefore, the South Korean government has changed its strategic approach to solving the demographic crisis. The change has taken place in the concept itself: now the birth of a child is not only a private matter, but a joint investment by society in the future of a prosperous country.

Key words: *demographic crisis, average fertility rate, aging nation, controlled immigration system, migration overload policy, multicultural society, Korean studies.*

Постановка проблеми. Не зважаючи на те, що Республіка Корея знаходиться серед найбільших рівнів економічного розвитку, освіти, рівня медичного обслуговування, вона має рекордно низький коефіцієнт середньої народжуваності – 0,72. Для з'ясування причини кризи у статті детально досліджена історія демографічного перевороту та її наслідки в Республіці Корея. Парадоксом є те,

що, незважаючи на багаторічну державну фінансову допомогу сім'ям, Республіка Корея має один з найнижчих показників народжуваності (Kim & Chung, 2024: 499).

Ця ситуація викликає занепокоєння на найвищому рівні, адже вона загрожує соціально-економічному майбутньому країни. Тривалий час уряд Південної Кореї намагався лише фінансовою допо-

могою, податковими та іншими пільгами вирішувати демографічну проблему, але практичного результату не було досягнуто. Тому що замість створення сприятливого середовища, у якому хочеться народжувати дітей, сім'ям надавали лише фінансову допомогу. На підставі аналізу уряд Республіки Корея останнім часом зрозумів, що потрібно змінювати підхід, тому що народжують дітей не в вакуумі, а в системі, і почали змінювати саму систему. В першу чергу зміна концепції, яка зараз набирає обертів: народження дитини не тільки приватна справа, а й спільна інвестиція суспільства. Це вже радикально інше мислення, такий підхід є кардинальною зміною, переломним моментом стратегії подолання демографічної кризи.

В ХХІ столітті світ стикається з двома основними демографічними викликами: у розвинених країнах – старіння населення і низька народжуваність, що загрожує економіці й пенсійній системі. У країнах, що розвиваються – перенаселення, нестача ресурсів, роботи, освіти.

Демографічна проблема не нова, але її масштаби та наслідки сьогодні набули особливої гостроти, тому що зменшення населення загрожує не тільки старінням нації, а і зниженням соціального балансу і руйнуванням економіки, тобто веде до самознищення.

Демографічна проблема – це актуальна світова проблема. Її прояви значною мірою залежать від історичних, економічних та соціальних умов. Причиною є порушення балансу між народжуваністю, смертністю, міграцією та розвитком. Але в кожній країні, регіоні демографічна криза стається по-різному і потребує своєрідного підходу для вирішення, залежно від національних та культурних особливостей, рівня розвитку суспільства, економічних та соціальних факторів.

Як не парадоксально, але Республіка Корея, країна, яка знаходиться серед найвищих рівнів розвитку освіти та медицини, має один з найнижчих рівнів народжуваності у світі з коефіцієнтом середньої народжуваності 0,72. Демографічна криза, спричинена зниженням народжуваності та старінням населення, стала гострою проблемою для багатьох країн Східної Азії – Японії, Китаю та Південної Кореї.

Незважаючи на роки державної підтримки сімей, ці країни демонструють одні з найнижчих у світі показників народжуваності. Так, у 2023 році Південна Корея зафіксувала рекордно низький коефіцієнт – 0,72 дитини на одну жінку. Ця ситуація викликає занепокоєння на найвищому рівні, адже вона загрожує соціально-економічному майбутньому Кореї.

Аналіз досліджень. Демографічна ситуація в Україні характеризується зниженням народжуваності, старінням населення та міграційними процесами (Герлих, Українець, 2022; Іванісов, 2018). Війна посилила міграційні потоки, що впливають на відтворення населення.

У Південній Кореї теж гостро стоїть демографічне питання, що зумовлене рядом факторів. Дослідження корейських науковців спрямовані на причини, аналіз та шляхи вирішення цієї проблеми. Так, Кім Чейон та Чанг Сан-Хун зазначають, що спостерігається демографічний перехід із зниженням народжуваності через високу вартість житла та освіти (Kim & Chung, 2024: 504). Дослідження Юн Джунха та співавторів (2022) показують, що комплексна підтримка родин, включно з доступом до житла, медичних та освітніх послуг, стимулює народжуваність. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD, 2025: 10-25) підкреслює ефективність підходу, який розглядає народження дитини як суспільну інвестицію. Прогнози демографічних змін демонструють старіння населення та зростання кількості довгожителів, що створює тиск на пенсійну та інші соціальні системи (Population Projections for Korea, 2019: 5-15; United Nations, 2024: 55-60). Ван Сенху та Дон Хао (Wang & Dong, 2024) відзначають важливість гнучких робочих графіків і участі батька в догляді за дитиною для підвищення фертильних намірів. Крос-національні дослідження свідчать, що поєднання фінансових стимулів, соціальної підтримки та зайнятості батьків забезпечує позитивні тенденції в напрямку покращення демографічної ситуації в країні.

Метою статті є аналіз досліджень демографічної кризи, причини її виникнення та шляхи подолання. А також, детально розглянути історію демографічного перевороту та його наслідки.

Виклад основного матеріалу. У Кореї велике потомство здавна вважалося одним із п'яти благословень. Батьки, очікуючи, що їх оточать турботою в старості, не почувались обтяженими вихованням дітей, а наявність великої кількості дітей і онуків вважалася запорукою процвітання сім'ї.

Починаючи з 1955 року, після закінчення Корейської війни, у країні почало народжуватися багато дітей, що призвело до так званого бебі-буму.

Згідно з даними статистики, у 1960 році коефіцієнт сумарної народжуваності (КСР – середня кількість дітей народжених однією жінкою протягом дітородного віку) досягав 6,0, але через плачевний стан економіки та перебої з продовольством у важкий післявоєнний період багато хто

вмирав з голоду (OECD. Korea's Unborn Future, 2025: 12-16).

Зростання населення за нестачі продовольства передбачувано призводило до зубожіння. Тому в 1962 році уряд ввів політику обмеження чисельності населення як пріоритетний урядовий проєкт, активно проводячи в маси ідею планування сім'ї. Ця політика довела свою ефективність, та суспільство поступово почало вважати, що наявність двох дітей є чеснотою (Yun et al., 2022: 33-35).

У результаті до 1983 року КСР знизився до рівня простого відтворення населення, тобто 2.1. Потім між демографами розгорілася полеміка з приводу доцільності продовження політики планування сім'ї. Але криза 1997 року вирішила цю проблему сама по собі, крива народжуваності різко почала падати, і вже в 2005 році КСР впав до 1.03 – як шокуючий знак того, що в майбутньому населення зменшиться на половину. За даними на 2022 рік, населення КНДР становило 25 697 000, Південної Кореї – 51 673 000, що разом складає 77 370 000 осіб (Kim & Chung, 2024: 499-509).

Південна Корея є відносно невеликою за площею країною з високою щільністю населення, що створює додатковий тиск на ринок праці, житлову сферу та соціальну інфраструктуру (UN DESA, World Population Prospects, 2024). Чому ж тоді низька народжуваність вважається проблемою? За останні декілька десятиріччів через зростання економіки, покращення умов життя та розвиток медицини середня тривалість життя корейців надзвичайно зросла. Ще у 1970 році очікувана тривалість життя в Південній Кореї становила 58,7 року для чоловіків і 65,6 року для жінок (UN DESA, World Population Prospects, 2024), у зв'язку з чим досягнення 60-річного віку традиційно сприймалося як виняткова подія, що відображено в звичай святкування *환갑* (Хвангап). Але вже у 2022 році ця цифра для чоловіків стала 79,9, а для жінок – 85,6 років, тобто збільшилася на цілих 20 років (UN DESA, World Population Prospects, 2024). Та, згідно з прогнозами, буде збільшуватися і надалі. Зараз вже корейці святкують Хвангап у 80 років. У 2015 році у Кореї мешкали 3159 людей, яким було більше ніж 100 років (Population Projections for Korea, 2019). До речі, у Північній Кореї цей показник становив 71,9 для чоловіків, а для жінок – 78,3 роки.

За рівнем середньої тривалості життя Корея випереджає навіть країни ОЕСР на 1,1 року для чоловіків та на 1,9 року для жінок. Працездатним населення вважається від 15 до 65 років. У 2015 році в Кореї показник частки неповнолітніх утриманців склав 18,8%, а частка утриманців

похилого віку – 17,5%. Вже у 2017 році ці два показники помінялися місцями. За прогнозами, до 2065 року складуть 20% та 88,6% відповідно (OECD. Korea's Unborn Future, 2025: 12-16).

У 2015 році чисельність працездатного населення склала 37 млн 440 тис. людей, але до 2065 року ця цифра зменшиться до 20 млн 620 тис. осіб, тобто складе 55,1% від нинішнього рівня, що означає кардинальні зміни у структурі населення за дуже короткий час (Population Projections for Korea, 2019).

На 2022 рік демографічна ситуація у двох корейських державах суттєво відрізнялася: у Північній Кореї частка населення віком 0–14 років була близько 19,1 %, а частка людей віком 65 років і старше – приблизно 10,6 %, тоді як у Південній Кореї відповідні показники становили 11,5 % та 17,4 % (дані ООН). Це означає, що частка дітей у КНДР була на 7,6 % вищою, а частка літніх – на 6,8 % нижчою, ніж у Республіці Корея. За оцінками коефіцієнт сумарної народжуваності в Північній Кореї у 2022 році значно нижче рівня відтворення, що також свідчить про демографічні ризики (UN DESA, World Population Prospects, 2024).

Економічний та соціокультурний підхід мають застосовуватися в комплексі. Ще у 1970-х роках у Кореї народжувалося більше 1 мільйона дітей за рік, але ця цифра поступово зменшувалася, і в 2015 році вже стало лише 438 400 дітей. За прогнозами, у 2029 році кількість народжених та померлих зрівняється на рівні 410 000, після цього смертність перевищить народжуваність, а з 2031 року населення почне скорочуватися (Yun et al., 2022: 34).

До 2065 року частка громадян похилого віку складе 42.5% населення, а дітей – лише 9.6%, і тоді проблема утримання громадян похилого віку стане набагато серйознішою для уряду ніж зараз (Population Projections for Korea, 2019).

Рівень безробіття продовжує зростати, особливо серед випускників вищих навчальних закладів, виникає проблема навчання серед вищих шкіл – нестача студентів, учнів, скорочення персоналу. Зменшення населення веде за собою зменшення купівельної спроможності. Це економічна стагнація. Крім того, нестача робітників на підприємствах також неухильно спричиняє серйозні проблеми економіки.

А збільшення кількості людей похилого віку тільки загострить ситуацію. Також є проблема мігрантів з інших країн. Тому майбутнє, з точки зору демографів, є доволі похмурим. Уряд повинен знайти рішення з урахуванням економічних та соціальних змін.

Після аналізу стану демографічної кризи можна зробити висновок щодо причин її виникнення. Науковці та аналітики сходяться на думці, що корінні причини демографічної кризи в Південній Кореї набагато глибші за просту відсутність бажання народжувати дітей. Це поєднання багатьох факторів:

1. Висока вартість життя, тобто економічні фактори. Високі витрати на освіту дітей.

2. Висока конкуренція на ринку праці, що викликає високу культуру праці, де кар'єрний розвиток ставиться в пріоритет.

3. Міцні соціальні норми щодо навчання, кар'єрного зростання та самореалізації перед створенням сім'ї. Немоżliвість поєднати повноцінне виховання дітей із сучасним темпом життя і кар'єрним прагненням.

4. Зміни у ставленні до шлюбу та батьківства, а також соціального тиску. Альтернативні способи життя замість шлюбу та нетрадиційні моделі сім'ї (childfree). Психологічний тягар та емоційне вигорання серед молодих батьків.

5. Процес старіння населення. Так, у 2022 році тривалість життя серед чоловіків становила 79,9 років, а серед жінок – 85,6. Це створює навантаження на пенсійну систему (OECD, Korea's Unborn Future, 2025: 12-16).

6. Міграція молоді, особливо серед випускників вищих навчальних закладів, через високу частку безробітних в 7% (Kim & Chung, 2024: 502-504).

7. Відсутність середовища – системної опори. Всі ці фактори привели до незацікавленості молоді у народженні дітей. Що є одним із ключових факторів демографічної кризи в Республіці Корея.

На основі наведених даних можна сформулювати декілька викликів, реакція на які має стати основою державної політики.

Перше – це розбалансованість ринку праці викликана дефіцитом робітників. Друге – зменшення частки працездатного населення з одночасним збільшенням кількості пенсіонерів. І третє – зменшення кількості дітей та підлітків створить виклик для системи освіти, зокрема вищої освіти, що може призвести до поступової деградації освітнього процесу, а в перспективі до дефіциту молодих наукових кадрів, кваліфікованих інженерів та робітників, тобто створюється ризик зниження технологічного рівня країни. Зростання рівня освіти та обізнаності молоді щодо питань планування сім'ї призведе до більш свідомого підходу до репродуктивного здоров'я та планування кількості дітей.

Світ бореться з демографічною проблемою, але багато дослідників, попри масштаб-

ність докладених зусиль, визнають, що стратегія боротьби у нинішньому вигляді малоефективна. На думку професора Стюарта Гітель-Бастена з Гонконгського університету науки і технологій, уряди борються не з тією проблемою, оскільки на народжуваність впливають не лише сексуальні чи шлюбні звички, а складна система соціально-економічних взаємозв'язків (OECD, Korea's Unborn Future, 2025: 18–21). Експерти відзначають необхідність «соціального переосмислення» демографічної політики: дедалі більше людей свідомо обирають залишатися бездітними, тому важливо інвестувати у потенціал старших поколінь через волонтерство, активне довголіття та професійну участь після пенсії (OECD, Korea's Unborn Future, 2025: 27-29). Звичайно, класичною моделлю реагування багатьох країн є стандартний підхід – фінансування, стимулювання народження дітей. Але, як зазначають експерти, ці заходи майже не мають впливу на довготривалі тенденції.

Чому це не працює? Експерти зазначають, що сучасні політики стимулювання народжуваності часто ігнорують ключові гендерні нерівності – довгі робочі години та відсутність балансу між роботою і сім'єю. Проблема полягає не у відмові від дітей, а в обмежених можливостях сімей їх мати (Kim & Chang, 2024: 12-15).

Експерти з демографії підкреслюють, що політика стимулювання народжуваності має базуватися на виборі, а не на примусі, оскільки примусові заходи не лише малоефективні, а й потенційно небезпечні (OECD, Korea's Unborn Future, 2025, 18-21).

Демографічна криза Японії та Південної Кореї – це симптом ширших суспільних викликів. Традиційні підходи на кшталт грошових виплат, пільг і стимулювання шлюбів виявилися недостатніми. Ключ до вирішення лежить у переосмисленні ролі сім'ї, праці та підтримки батьківства, як соціального пріоритету. Лише всебічна, системна та гнучка політика може принести довгостроковий результат. Отже, ефективне вирішення демографічної проблеми полягає не лише у фінансових стимулах чи закликах до народжуваності, а й у створенні комплексного середовища, в якому люди добровільно та усвідомлено готові народжувати дітей. Це середовище має включати доступне житло, гендерну рівність, підтримку робочих батьків, стабільну економіку, реформовану пенсійну систему та соціальну справедливість. Лише системна трансформація, а не репродуктивний тиск дозволить подолати наслідки демографічного спаду, забезпечуючи повагу до прав людини та стає майбутнє для суспільства.

Для України демографічна криза теж є комплексною проблемою, що потребує системного підходу та довгострокової стратегії на основі міжнародного досвіду з урахуванням політичної, економічної та культурної особливості та існуючих поточних викликів. Забезпечення стабільного демографічного розвитку є одним з ключових факторів економічного зростання, соціальної стабільності та національної безпеки країни.

У спробах змінити демографічні тренди, уряд Південної Кореї впроваджує системно-комплексний підхід, який включає як традиційні, так і радикальні заходи. Тривалий час уряд Південної Кореї намагався лише фінансовою допомогою, податковими та іншими пільгами вирішувати демографічну проблему, але практично це не дало ефекту. Чому?

Замість створення середовища, у якому хочеться народжувати, їм надавали фінансову допомогу і тишу. Але останнім часом прийшло розуміння, що треба змінювати підхід, тому що народжують не в вакуумі, а в системі, і так почалися зміни в самій системі. В першу чергу варто розглянути зміну концепції, яка зараз набирає обертів: народження дитини – не приватна справа родини, а спільна інвестиція суспільства. Це, звичайно, радикально інше мислення. Це означає, якщо сім'я вирішила дати нове життя, уряд допоможе зробити його гідним. Такий підхід є кардинальною зміною, переломом стратегії вирішення демографічної проблеми. У Південній Кореї запускають житлові програми для молодих сімей, які планують народжувати дітей. Надають пільгове житло на 10 років із фінансовою орендою, якщо дитина народжується в перші два роки після шлюбу. Це не тільки економічні стимули, це відчуття стабільності, яке впливає на рішення. Немало важливим фактором є те, що підтримують не тільки матерів, а й батьків. Зараз тато теж має право на декретну відпустку, і компанія отримує податкові знижки, а сам чоловік отримує додаткові соціальні бонуси. Важливо й те, що це не просто підтримка сім'ї. Це зміна уявлення про відповідальність, тобто розподіл тягаря батьків. Необхідно підкреслити, що фінансова допомога не одноразова, а це ваучер на кілька років уперед. Він покриває заняття в гуртках, плату за репетиторів, психолога, ігрову кімнату, навіть дитячого стоматолога. Тому така стратегія – це меседж: «Ми віримо, що твоя дитина варта найкращого». Уряд Південної Кореї докладає багато зусиль для вирішення демографічної проблеми: фінансова допомога, податкові пільги, гнучкий графік роботи (Wang & Dong, 2024).

З досвіду уряду Південної Кореї по вирішенню проблеми демографії можна зробити висновок, що народжуваність не можна підвищувати тільки економічними та соціальними пільгами, а зміною мислення, підходу до цієї проблеми, її покращує активна участь суспільства, уряду, тобто не окремі заходи, а система довіри. У більшості країн, де були успішні демографічні реформи, ключем була не сума виплат, а передбачуваність і стабільність. Люди мають знати, що підтримка і такий підхід не зникне після виборів, що садок не стане платним для них через рік, що пільги не скасують завтра. Іншими словами, повинна бути довіра до уряду. Потрібно чітко розуміти позицію уряду, в першу чергу, що демографія – це про майбутнє країни, нації, і воно потребує довгострокового мислення.

Але одними змінами стратегії, фінансовими допомогоюми не можна вирішити проблему. За досвідом інших країн, Республіці Корея необхідно проводити політику міграційного переважання, враховуючи, що за кордоном існує 8-ми мільйонна корейська діаспора. Тобто створити програму залучення етнічних корейців із діаспори, надаючи їм пільгові умови для повернення.

Ще одним із дієвих факторів вирішення демографічної проблеми є створення мультикультурного суспільства в Республіці Корея. Тому що створення справді мультикультурного суспільства – це не лише відповідь на виклики демографічної кризи, а й потужний поштовх для соціально-економічного розвитку. Залучення легальної еміграції, соціальна інклюзія, збереження та популяризація культурної спадщини різних етнічних груп здатні кардинально змінити демографічну ситуацію, наповнити ринок праці, підвищити народжуваність в окремих регіонах, а головне – побудувати і відкрити толерантне до змін суспільство, здатне конкурувати на світовій арені. Але на шляху створення мультикультурного суспільства в Республіці Корея існує багато викликів. Насамперед, етнічний націоналізм корейців, конфуціанський менталітет, законодавчі ініціативи, недосконалі інтеграційна програма, освіта та пропагандистські заходи у ЗМІ. Необхідними є покращення якості життя через технологічні та соціальні інновації, роботизація та автоматизація підприємств для компенсації браку трудових ресурсів.

Виховання також є частиною стратегії покращення демографічної ситуації. У Південній Кореї уряд активно фінансує культурні програми, спрямовані на популяризацію традиційних сімейних цінностей, а також освітні кампанії, які сприяють

розумінню важливості народження дітей. Так, зараз в ЗМІ популярні тематичні програми про сімейні цінності, про важливість мультикультурного суспільства, а також підтримка молодіжних ініціатив, спрямованих на створення здорових моделей родинного життя.

Досвід світових країн показав, що вирішення демографічної проблеми вимагає індивідуального підходу для кожної країни, враховуючи її рівень розвитку та культурні особливості.

Країни Далекого Сходу – Китай, Японія, Південна Корея теж зіткнулися зі зниженням рівня народжуваності, що спонукало їх до впровадження комплексних програм підтримки сімей. Так, Південна Корея запровадила систему фінансових стимулів, включаючи одноразові виплати за народження дитини, субсидії на освіту та догляд за дітьми. Японія та Сінгапур активно працюють над створенням сприятливих умов для поєднання кар'єри та сімейного життя. Наприклад, у Сінгапурі діють гнучкі робочі графіки та податкові пільги для батьків, що дозволяє жінкам легше повертатися на роботу після народження дітей (Wang & Dong, 2024). Тобто проводять реформи ринку праці та впроваджують гендерну рівність.

Крім того, Китай та Південна Корея активно залучають іноземних спеціалістів, створюючи сприятливі умови для їх інтеграції (OECD, Korea's Unborn Future, 2025: 33-35). Так, Південна Корея має спеціальну програму для висококваліфікованих мігрантів, які сприяють зростанню економіки та технологічного розвитку. Окрім країн Східної Азії, успішні приклади вирішення демографічних проблем можна знайти в Європі та Північній Америці. Так, наприклад, Франція активно підтримує народжуваність через щедру систему соціальних виплат, податкові пільги для сімей та доступне дошкільне виховання. Швеція забезпечує рівні умови для батьків, включаючи щедрі декретні відпустки та гнучкі умови праці (Fluchtman et al., 2023). Канада та Австралія використовують політику залучення мігрантів для підтримки демографічного балансу та економічного розвитку (OECD. International Migration Outlook, 2024; OECD. Fertility trends across the OECD, 2024).

Але найширшими ключовими напрямками демографічної політики Східної Азії є всебічна підтримка сімей, тобто фінансові стимули для молодих сімей, включаючи виплати на народження дитини, податкові пільги. Також уряди працюють над розвитком доступної системи дошкільного виховання, щоб батьки мали можливість поєднувати роботу з вихованням дітей. Япо-

нія значно покращила якість життя своїх громадян через технологічні інновації.

Південна Корея запровадила масштабну програму Baby Voucher. Так, з 2022 року кожна родина при народженні дитини отримує 2 мільйони вон, (близько 1500 доларів США) одноразово та щомісячно ще 300 000 вон до досягнення дитиною одного року. Також надаються субсидії на медичне обслуговування, пільги при оренді житла, безкоштовне або пільгове обслуговування в дитячих садках (Kim & Chung, 2024: 55-63).

Не менш значущою є проблема урбанізації, яка впливає на демографію. Китай, Японія, Південна Корея активно працюють над розвитком малих міст і сіл, щоб зменшити перенавантаження мегаполісів, зробити життя в регіонах привабливішим. Гарним прикладом такої політики є Японія, яка робить акцент на розвитку регіонів та сільської місцевості, пропонуючи дотації, доступне житло та можливості для професійної реалізації у малих містах. Така стратегія дозволяє зменшити навантаження на мегаполіси та водночас активізувати розвиток периферії. Республіка Корея теж збудувала нове місто Седжон, що знаходиться на відстані 120 км на південь від Сеула. Вже багато установ перемістились з Сеулу в нове місто, де доступне житло, надаються гранти для малого бізнесу, забезпечення стартапів. Корейці називають це місто містом майбутнього сімейного родинного планування. Крім того, в майбутньому це місто може стати столицею Республіки Корея. Так, вже 36 міні-стартапів переведено з Сеула до Седжона. Сьогодні вже у місті Седжон на тисячу людей народжуваність досягла 32 з коефіцієнтом середньої народжуваності 0,94 замість 0,5 в Сеулі, та 0,72 в країні загалом (Sejong City Government, 2019).

Однак низький рівень розвитку інфраструктури залишається значною проблемою. Міський транспорт обмежений, відсутня розвинена мережа метро, а громадські перевезення часто недостатньо надійні. Це ускладнює пересування мешканців і може впливати на рішення сімей щодо проживання та народжуваності.

Зараз населення Седжона становить 300 000 людей, за прогнозом до 2030 року збільшиться до 500 000 (Sejong City Government, 2019).

Як відомо, витрати на виховання дитини в Республіці Корея дуже високі. Так, якщо у ФРН 0,94, в США 0,5, то в Південній Кореї 0,78. Це в першу чергу через високу ціну на освіту та дуже високі ціни на житло. У місті Седжон ціни на житло значно нижчі, ніж у Сеулі – 380 000 вон за один метр квадратний проти 740 000 вон у Сеулі. Як вже

зазначали, є проблеми. Уряд Республіки Корея планує покращити вдвічі розвиток соціальної програми та інфраструктури у місті Седжон (Sejong City Government, 2019).

Висновки. Підсумовуючи дослідження, можемо визначити наступну систему з координованих рішень.

1. Фінансова підтримка сімей.
2. Розвиток інфраструктури догляду за дітьми.
3. Підтримка балансу між роботою та сім'єю, тобто зміни у стратегії соціально-економічних взаємозв'язків.
4. Створення комплексного середовища, доступне житло, доступна освіта, стабільна економіка, реформована пенсійна система, гендерна рівність.
5. Стратегія стримування еміграції та залучення молоді. Повернення емігрантів на батьківщину (8 млн).

6. Контрольована еміграційна політика та створення мультикультурного суспільства, розробка політики залучення іноземних працівників.

7. Інформаційно-просвітницька кампанія про важливість сімейних цінностей, здорового способу життя та відповідального батьківства.

8. Розвиток інфраструктури в регіонах, розвиток малих міст і сіл для зменшення перевантаження мегаполісів.

9. 'Технологічні та соціальні інновації плюс інновації в розвиток роботизації, автоматизації та штучного інтелекту.

Південнокорейська модель модернізації системи для вирішення демографічної кризи передбачає комплексну, системну, довготривалу стратегію поєднання економічного зростання допомоги з активною роллю держави у вирішенні соціально-психологічних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герлих І. В., Українець Л. А. Демографічна ситуація в Україні на сучасному етапі: виклики та загрози. – Львів: Нац. ун-т ім. Івана Франка, 2022. – 78 с.
2. Іванісов О. В. Демографічна ситуація в Україні: причини та наслідки. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків – м. Торунь, 29 берез. 2018 р. – 30 берез. 2018 р. С. 152–155.
3. Birth Rate Transition in the Republic of Korea: Trends and Prospects / J. Yun et al. *Journal of Korean Medical Science*. 2022. Vol. 37, No. 42: e304.
4. Fluchtmann J., van Veen V., Adema W. Fertility, employment and family policy: A cross-country panel analysis / OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 299. – Paris: OECD Publishing, 2023. – URL: <https://doi.org/10.1787/326844f0-en> (дата звернення: 28.02.2026).
5. Governmental policies for overcoming low birth rate by country / H. A. Ki et al. *Journal of The Korean Society of Maternal and Child Health*. 2018. Vol. 22, no. 3. P. 131–133.
6. Kim C. Y., Chung S.-H. Demographic transition in South Korea: implications of falling birth rates. *Clinical and Experimental Pediatrics*. 2024. Vol. 67, no. 10. P. 498–509.
7. OECD. Fertility trends across the OECD: Underlying drivers and the role for policy : Society at a Glance 2024. – Paris: OECD Publishing, 2024. – URL: https://www.oecd.org/en/publications/society-at-a-glance-2024_918d8db3-en.htm (дата звернення: 28.02.2026).
8. OECD. International Migration Outlook 2024. – Paris: OECD Publishing, 2024. – URL: <https://doi.org/10.1787/50b0353e-en> (дата звернення: 28.02.2026).
9. OECD. Korea's Unborn Future: Understanding Low-Fertility Trends. – Paris: OECD Publishing, 2025. – 45 с. – URL: https://www.oecd.org/en/publications/korea-s-unborn-future_005ce8f7-en.html (дата звернення: 28.02.2026).
10. Population Projections for Korea (2015–2065). – Seoul: Ministry of Strategy and Finance and Statistics Korea, 2019. – URL: https://mods.go.kr/boardDownload.es?bid=11748&list_no=359108&seq=1 (дата звернення: 28.02.2026).
11. Sejong City Comprehensive Development Plan 2030. – Sejong: Sejong Special Self-Governing City Government, 2019. – URL: <https://www.sejong.go.kr> (дата звернення: 28.02.2026).
12. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. World Population Prospects 2024 revision. – URL: <https://population.un.org/wpp/> (дата звернення: 28.02.2026).
13. Wang S., Dong H. Flexible Working Arrangements and Fertility Intentions: A Survey Experiment in Singapore. *European Journal of Population*. – 2024. – Vol. 40, Article 33. – URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10680-024-09719-1> (дата звернення: 28.02.2026).

REFERENCES

1. Herlykh I. V., Ukrainets L. A. (2022). Demografichna sytuatsiia v Ukraini na suchasnomu etapi: vyklyky ta zahrozy. [Demographic situation in Ukraine at the current stage: challenges and threats] Lviv. Natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 78. [in Ukrainian].
2. Ivanisov O. V. Demografichna sytuatsiia v Ukraini: prychny ta naslidky. [Demographic situation in Ukraine: causes and consequences] Suchasni problemy upravlinnia pidpriemstvamy: teoriia i praktyka : materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Kharkiv, Torun, 29.03.2018 r. – 30.03.2026 r., 152–155. [in Ukrainian].

3. Birth Rate Transition in the Republic of Korea: Trends and Prospects / J. Yun et al. *Journal of Korean Medical Science*. (2022). 37(42): e304).
4. Fluchtmann, J., V. van Veen and W. Adema (2023). Fertility, employment and family policy: A cross-country panel analysis. OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 299, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3268444f0-en>
5. Governmental policies for overcoming low birth rate by country / H. A. Ki et al. *Journal of The Korean Society of Maternal and Child Health*. (2018). 22(3). 131–133.
6. Kim C. Y., Chung S.-H. Demographic transition in South Korea: implications of falling birth rates. *Clinical and Experimental Pediatrics*. (2024). 67 (10). 498–509.
7. OECD. Fertility trends across the OECD: Underlying drivers and the role for policy : *Society at a Glance*. (2024). Paris: OECD Publishing Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/society-at-a-glance-2024_918d8db3-en.htm
8. OECD. International Migration Outlook (2024). Paris: OECD Publishing. Retrieved from: <https://doi.org/10.1787/50b0353e-en>
9. OECD. Korea's Unborn Future: Understanding Low-Fertility Trends. Paris: OECD Publishing. (2025). 45. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/korea-s-unborn-future_005ce8f7-en.html
10. Population Projections for Korea (2015–2065). Seoul: Ministry of Strategy and Finance and Statistics Korea. (2019). Retrieved from: https://mods.go.kr/boardDownload.es?bid=11748&list_no=359108&seq=1
11. Sejong City Comprehensive Development Plan 2030. Sejong: Sejong Special Self-Governing City Government. (2019). Retrieved from: <https://www.sejong.go.kr>
12. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. World Population Prospects 2024 revision. Retrieved from: <https://population.un.org/wpp/>
13. Wang S., Dong H. (2024). Flexible Working Arrangements and Fertility Intentions: A Survey Experiment in Singapore. *European Journal of Population*. 40, 33. – Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10680-024-09719-1>

Дата першого надходження статті до видання: 07.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

